

RÉGÉSZETI TÁRGYAKRÓL A TAPINTÁSSAL LÁTÓKNAK?

STRAUB PÉTER¹

Magyar Régészet 13. évf. (2024) 2. szám, pp. 66–67.

A 2022. év tavaszán a legismertebb videómegosztó csatornán és a közösségi felületen egy ismeretterjesztő régészeti kisfilmsorozat indult „[Múzeumi kincseink audionarrációval](#)” címmel.

A néhány perces, közérthető és informatív részek két éven keresztül, hol ütemes gyakorisággal, hol kisebb-nagyobb szüneteket követően jelentek meg. 2024 nyarára, a 75. rész elkészültével lezárult az első válogatás. A képekkel illusztrált hangzó összeállításban archeológusok mutatják be legkedvesebb leleteiket a hazai múzeumok anyagából válogatva, az újkőkortól a honfoglalás koráig. Az összeállításban olyan leletek – szakzsargonnal élve: ingó örökségelemek – bemutatása, megismertetése volt a célom, amelyeket részleteikben legfőképpen csak a szakemberek ismerhetnek. A sorozat elindítására azt követően vállalkoztam, hogy hat évvel korábban elveszítettem a látásomat; leginkább pedig az ösztönzött, hogy a sorstársaimnak tartott régészeti foglalkozásokon rendre azt tapasztaltam, hogy a látássérültek is nagyon érdeklődnek a régmúlt iránt, nagyon jó kérdéseket tesznek fel, amelyekre máshol nem, vagy csak nagyon nehezen találnak válaszokat. A sorozat ezért lényegében egyfajta közkívánatra, elsősorban számukra született.

1. kép. Örömmre számos alkalommal volt és van lehetőségem régészeti előadásokat tartani sorstársaimnak (fotó: György László/NRI, forrás: MNM Nemzeti Régészeti Intézet)

Kulcsszavak: múzeumpedagógia látássérülteknek, audionarráció

2. kép. A sorozat első részének egy szívemnek kedves leletet választottam. Miután évekig dolgozhattam a Balatoni Múzeumban, az ott őrzött fenékpusztai ló alakú kisfibula mellett döntöttem (fotó: Bicskei József/Göcseji Múzeum, forrás: Balatoni Múzeum)

Ez azonban nem jöhetett volna létre, ha az első részeket jegyző kezdeti szűk baráti-szerzői körhöz idővel nem csatlakoznak egyre többen. Nagyon jól esett és megkönnyítette a szervezést, hogy egy-egy írás elkészítője a munkája befejezését követően több kollégájának is figyelmébe ajánlotta ezt a kihívást, akik jelentkeztek nálam, így nem kellett önkéntes munkatársakat keresnem. Nagy öröm számomra, hogy egy híján húszan dolgozhattunk együtt ebben a – ma divatos szóval – projektben. Szeretném itt is megköszönni a segítségüket és közzétenni a nevüket: Bondár Mária, Hrabák Zita, Ilon Gábor, Istvánovits Eszter, Kővári Klára, Kulcsár Valéria, Lőrinczy Gábor, Mengyán Ákos, Mráv Zsolt, Mrenka Attila, Ottományi Katalin, Pásztor

Adrien, Rácz Zsófia, Redő Ferenc, Tárnoki Judit, Türk Attila, Somogyvári Ágnes, Szabó Géza és Vörös Gabriella. A résztvevők másik csapatát a kultúra és a fogyatékos ügyei iránt elkötelezett audionarrá-

¹ régész; e-mail: straubpeter01@gmail.com

3. kép. A Láss velünk! Audionarrátorok Társaság logója. Az egyenlő esélyek biztosítását szem előtt tartó társaság szakemberei nagy figyelemmel olvasták át írásainkat, melyeket a többszöri konzultációt követően felolvastak

torok alkották. Az ő közreműködésükkel lehetett az összeállítást akadálymentessé tenni. Álljon itt az ő nevük is: Fekete Csilla Andrea vezetésével Kelemen Erzsébet, Mayer Fanni, Virányi-Kovács Margit; emellett vendégekként szerepeltek még Főzy Krisztina és Szathmáry István. A leletek fényképe(i) nek megjelenése alatt minden epizódban ismeretterjesztő szövegek hangzanak el. A tárgyak ismertetését a *Láss velünk! – Audionarrátorok Társasága* tagjainak segítségével, útmutatói és tanácsai alapján közösen készítettük el. Ez a szöveg több körben történő egyeztetését jelentette, majd a hangzóanyag szerzői „lektorálását” követte csak a világhálón való közzététel. Minden régész kolléga nevében írhatom, hogy nagyon sokat tanultunk azon a téren, hogy a megszokott szakmai jellegű megfogalmazásainkat miként szükséges úgy átdolgozni, hogy az „kézzelfoghatóan” elképzelhető lehessen azok számára is,

akik a tárgyat ábrázoló fényképe(ke)t csak nehezen vagy egyáltalán nem látják.

Alapvető szempont volt, hogy az egyes részek ne csupán száraz, lexikális adatokat tartalmazzanak. Ennek megfelelően a szerzők írásait sokszor színesíti – már a figyelmet felkeltő címtől kezdődően is – a könnyedség. A hangsúly a tárgyak történetén, az azokhoz kapcsolódó érdekességeken van, de a szakszerűsége ügyelve a méretadatokat és az alapvető szakirodalmi utalásokat sem hiányoznak. Itt csak néhány téma utalok, elsősorban a figyelem felkeltése és nem a tárgynak a tudományban elfoglalt „jelentősége” miatt: [Közel 8000 éves hombár](#), [Az Adria hangja?](#), [Több ezer éves marhafejes edény](#), [Jelent-e valamit az edény díszítése?](#), [Óriások korsója](#), [Díszített agyagedény egy késő bronzkori sírból](#), [Kék színű üveggyöngyök Makláról](#), [Víz alatti találkozás Fortuna istennővel](#), [A Seuso-kincs](#), [Késő római gyümölcsöstál](#), [Aranyos jazig asszonyok ékszere](#), [Előkelő gepida nő dízscsatja](#), [Szertartási edény vagy harca hívó eszköz?](#), [A turul nyomában](#).

A sorozat csupán lelkesedésből, mindenféle anyagi háttér nélkül készült. Nincs mögötte pályázati pénz vagy egyéb támogatás. Mindenki a szabadidejéből szakított időt vállalt írás(ai) elkészítésére. Ez természetesen nem jelentett ideális helyzetet, ugyanakkor a szakmai elköteleződés maximumát nyújtotta minden résztvevő, azaz az audionarrátorok, a régészek és a tapasztalati tanácsadók.

A visszajelzések szerint a sorozat a látók körében is komoly figyelmet keltett. Szerkesztői és szerzői munkám elismeréseként a régészeti örökségnek a látássérültek közösségével történt megismertetéséért a tavalyi évben a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulatban a Henszlmann Imre díját vehettem át, egy évvel korábban pedig az a megtiszteltetés ért minket, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum a Fehér Bot Világnapján ezt a sorozatot tartotta méltónak kipoztolni a honlapján.

Miután a szerzők közül sokan jelezték nyitottságukat és az érdeklődők közül is többektől értesültem a folytatás igényéről, ezért az audionarrátorokkal közösen elhatároztuk, hogy ősztől megkezdjük a mai Magyarország területén fellelhető középkori emlékekből válogatva összeállítani a második részt. A sajátos vállalkozás tehát nem ér véget, hamarosan kibővülő szerzőgárdával tesszük a dolgunkat! Bízom új és fiatal régész kollégák jelentkezésében, hogy a stafétát újabb generációknak adhassuk át.